

Halottikultusz a Denesuliné őslakosoknál Samuel Hearne (1745-1792) leírása alapján

Suszta Laura

Samuel Hearne művének, a *Journeys from Prince of Wales's Fort in Hudson's Bay to the Northern Ocean in the years 1769, 1770, 1771, 1772 (1795)* olvasása után nem az őslakosok túlvilágról alkotott képe fogja meg az olvasót. Pedig a 18. századi kalandor, aki az észak-kanadai „felfedezéstörténet” egyik megkerülhetetlen alakja. „A vallás még nem kezdett el terjedni az északi indiánok között” – írja a szerző, aminek indokai között az is megtalálható, hogy a törzsnek nincs túlvilágról alkotott képe. Hearne véleményét természetesen a saját világgépére, továbbá - a nagyrészt európaiak által nevelt - őslakos kísérőjének válaszaira alapozza. A Denesuliné őslakosok vallásáról született értékítéletét erre is alapozza. Saját értékítéletei, azonban nem akadályozta meg őt abban, hogy megfigyeléseit feljegyezze a Denesuliné törzs mindennapi életéről, szokásairól, sőt mitológiájáról is, és hogy ezek alapján átfogó képet alkosson erről a kultúráról.

Samuel Hearne az őslakosok szokásai miatt – pl. „soha nem temetik el a halottjaikat, de mindig ott hagyják a testeket” – teljes mértékben elvettette, hogy a Denesuliné nemzet halottikultusszal rendelkezik, ugyanakkor a gyász jelenlétét elismeri, ami leírása alapján korlátozott számú embert érintett a nemzetben. A lejegyzések alapján az őslakosok a halál után letépi minden ruhájukat, így emlékezve az elhunyra, esetleg levágták a hajukat és magukból kikelve sírva-kiabálva emlékeznek az elhunyra.

De vajon tényleg csak ezzel emlékeztek meg a halottjaikra? Nem kapcsolható ehhez a szomorú eseményhez más szokásuk, rituáléjuk? A Denesuliné nemzet a 18. században tényleg nem rendelkezett elképzeléssel arról, hogy mi történik a lélekkel a halál után?

Előadásomban Samuel Hearne feljegyzéseire támaszkodva igyekszem felvázolni lehetséges válaszaimat ezekre a kérdésekre, előtérbe helyezve e nép „temetkezési” szokásait – ti. hogy nem temették el halottaikat, de Hearne véleményével ellentétben gondoskodtak róluk –, a gyászidőszak rítusait, valamint a taburendszerüket, kiemelve azokat az étkezési szokásaikat, melyek ehhez az időszakhoz köthetőek.

Célom, hogy ezeket rendszerezve ne csupán arra derüljön fény, hogy Hearne állítása téves, hanem arra is, hogy a test és lélek komplex kapcsolatára az őslakos gondolkodásban a szerző saját szavaiból is következtethetünk; valamint, hogy bizonyítást nyerjen: a Denesuliné nemzet gazdag és összetett túlvilágképpel rendelkezett, amely hitrendszerükbe is tökéletesen illeszkedett.